

Tutkimustuloksia eri-ikäisrakenteisten metsien kasvatuksesta

Pasi Rautio

Tutkimusprofessori (metsänhoito)

Luonnonvarakeskus, Rovaniemi

EU komission tavoite: enemmän luonnonläheisempää metsänhoitoa (closer-to-nature forestry)

Mutta mitä on closer-to-nature forestry?

- Komission oppaassa closer-to-nature forestry $\approx$ continuous cover forestry

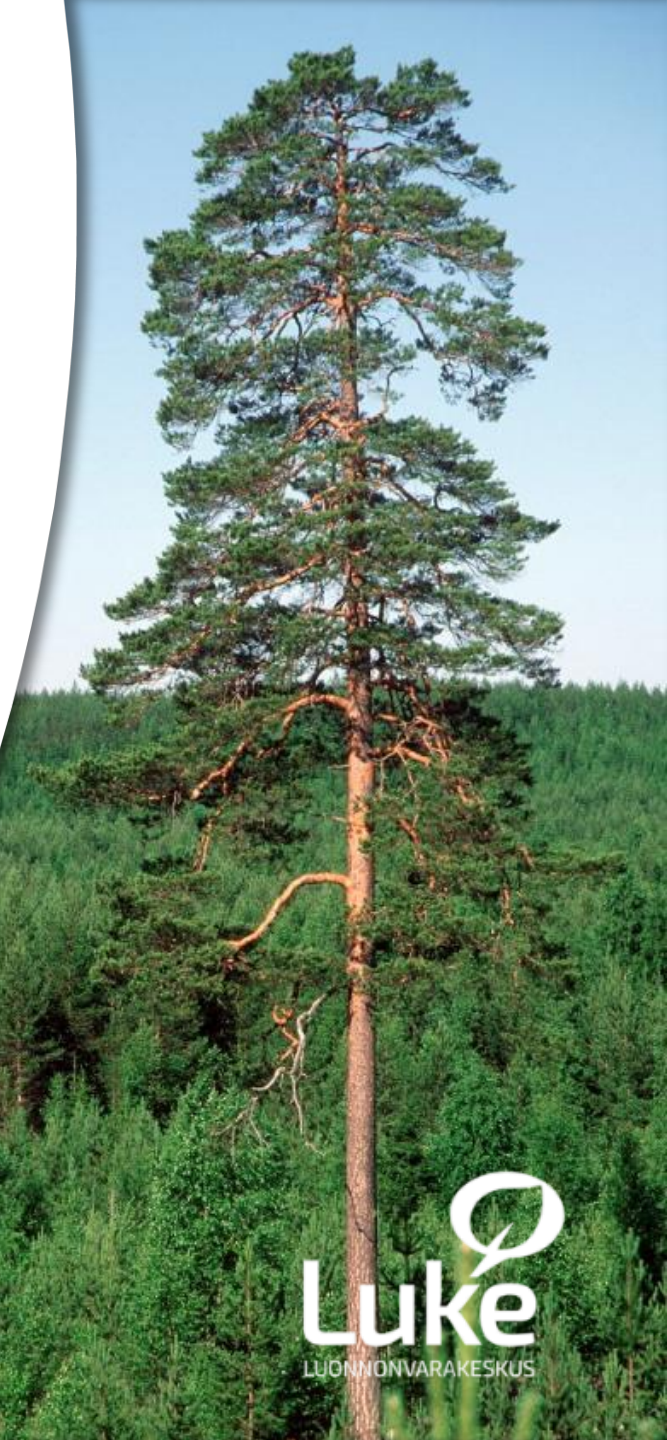
Mutta mitä on continuous cover forestry (jatkuvapeitteinen metsänkasvatus)?

- Ja onko se sama kuin eri-ikäisrakenteinen metsänkasvatus?

Pasi Rautio · Johanna Routa ·
Saija Huuskonen ·
Emma Holmström · Jonas Cedergren ·
Christian Kuehne *Editors*

Continuous Cover Forestry in Boreal Nordic Countries

Jatkuvapeitteinen metsänkasvatus

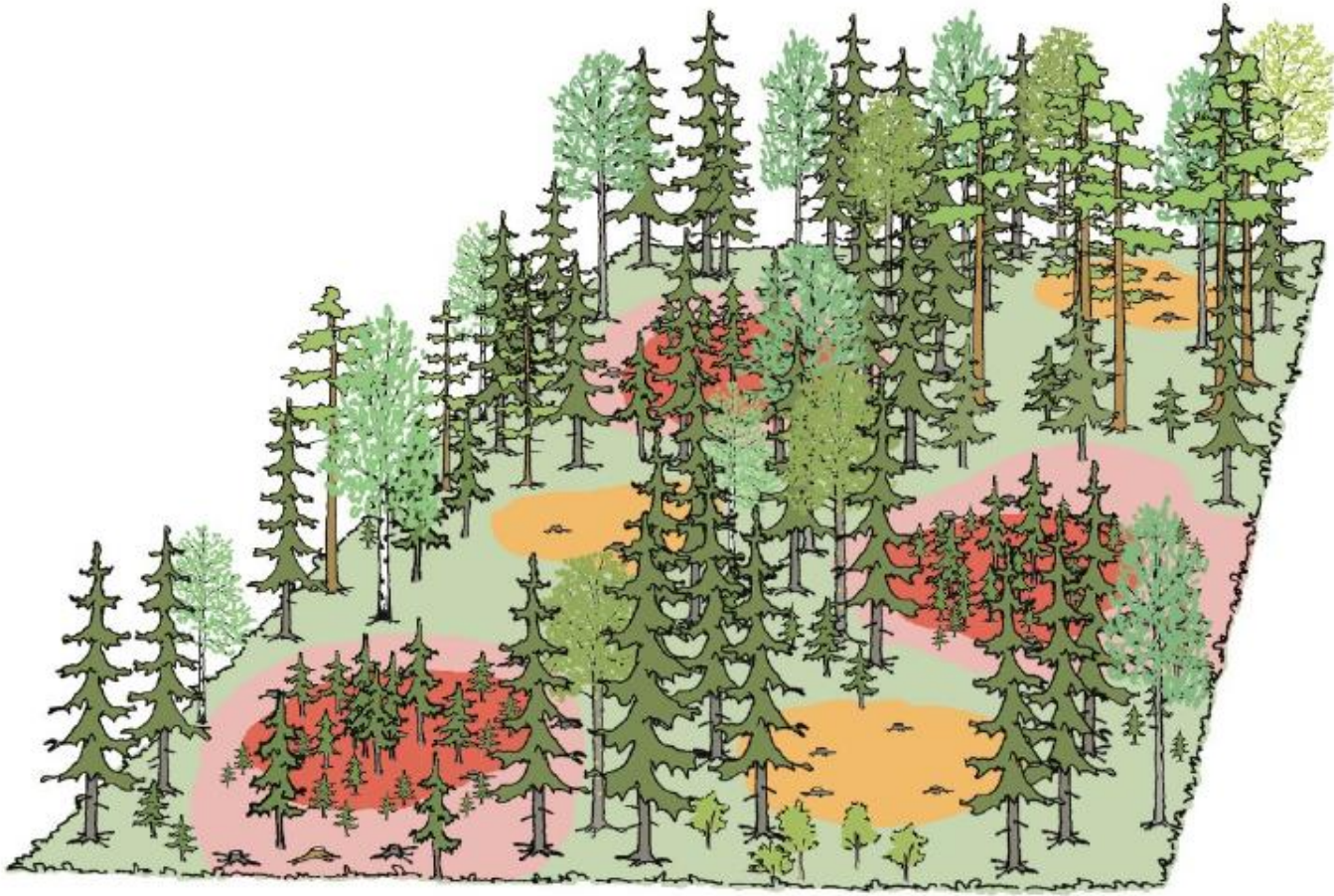
- Tämäkin aikaisemmin poliittinen termi
  - Joidenkin (tahojen) määritelmän mukaan aukkoja ei sallita
  - Laissa määritetty vain pienaukot (<0,3ha)
- CCF –kirjassa otettu kanta:
  - Poimintahakkuut (selection cutting)
  - Pienaukkohakkuu (gap cutting)
  - Suojuspuuhakkuu (sheltrwood cutting)

Jatkuvapeitteinen metsänkasvatus

- Tämäkin aikaisemmin poliittinen termi
  - Joidenkin (tahojen) määritelmän mukaan aukkoja ei sallita
  - Laissa määritetty vain pienaukot (<0,3ha)
- CCF –kirjassa otettu kanta:
  - **Poimintahakkuut (selection cutting)**
  - **Pienaukkohakkuu (gap cutting)**
  - Suojuspuuhakkuu (sheltrwood cutting)

Pienaukkohakkuu (pienalakasvatus)

Erityisesti valoa
vaativille lajeille
(mänty & koivu)

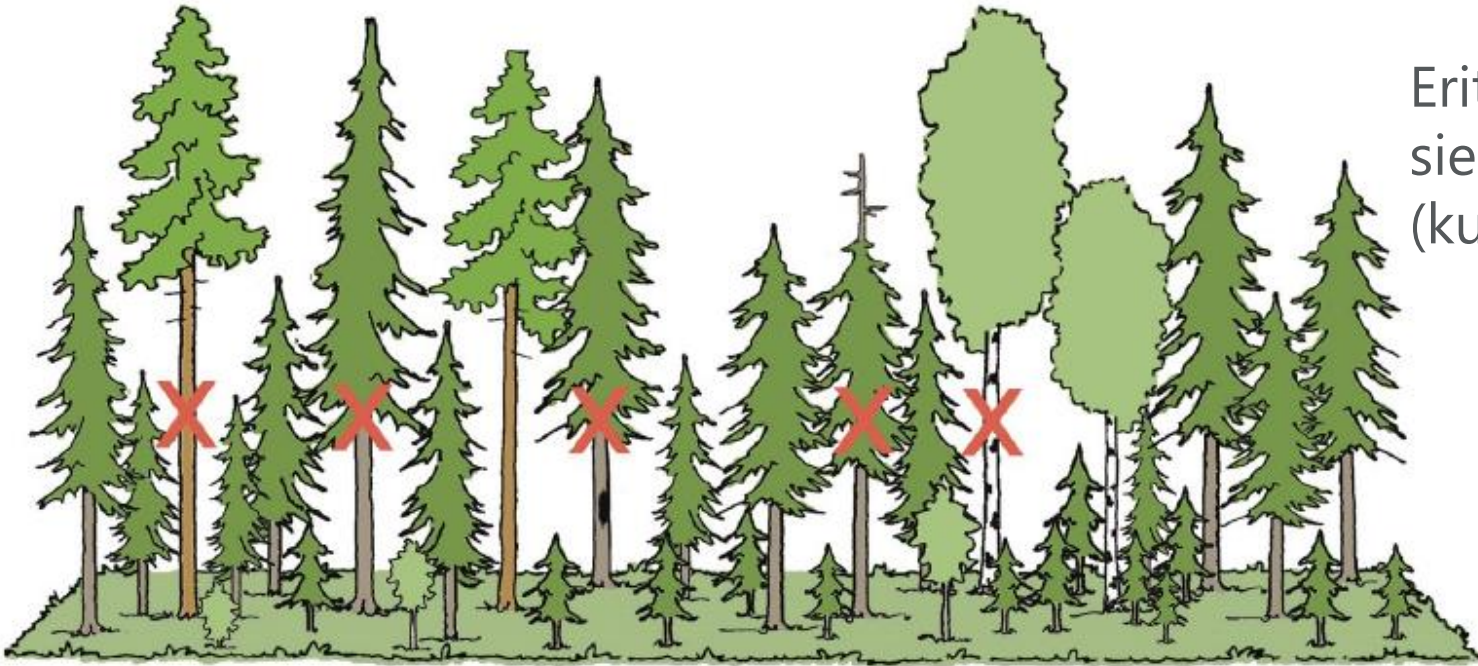
Ensimmäisellä hakkuukerralla tehtyjä pienaukkoja (tumman punaiset) on laajennettu ja tehty lisää aukkoja (vaalean punaiset ja oranssit). (Valkonen 2022; piirros Juha Varhi)

Valkonen 2022 teoksessa: Routa & Huuskonen (eds.). Jatkuvapitteinen metsänkasvatus

Poimintahakkuu

Erityisesti varjoa sietäville lajeille (kuusi)

Poimintahakkuussa poistetaan isoja puita sekä vialliset ja sairaat puut koosta riippumatta 15-20-25 vuoden välein (Valkonen 2022; piirros Juha Varhi)

Valkonen 2022 teoksessa: Routa & Huuskonen (eds.). Jatkuvapeitteinen metsänkasvatus

Jatkuvapeitteisen metsänkäsittelyn haasteita

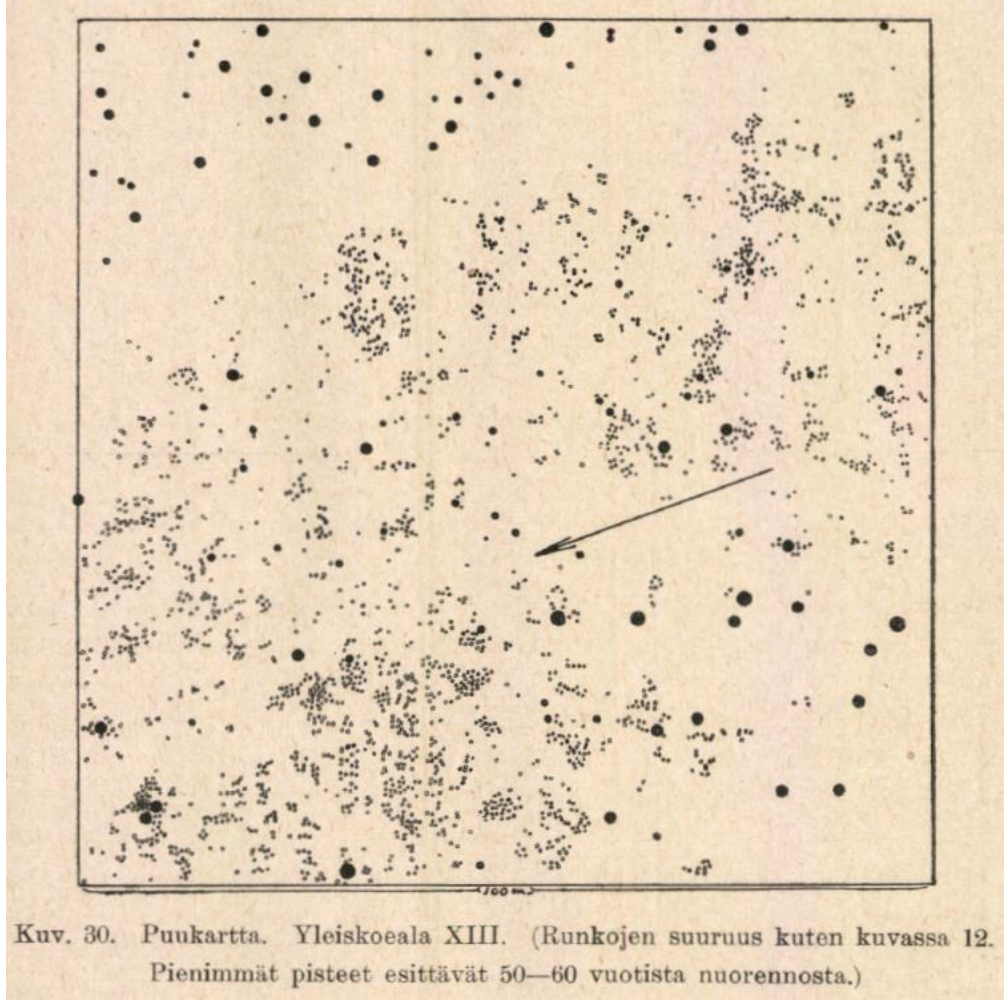
Ylispuusto ja luontainen uudistuminen

- Tarvitaan siementen tuottamiseen
- Kilpailevat taimien kanssa

Luontainen uudistuminen

Lähde: Aaltonen 1919: Kangasmetsien luonnollisesta uudistumisesta Suomen Lapissa. Metsätieteellisen koelaitoksen julkaisuja. 1: 1-319.

Luontainen uudistuminen

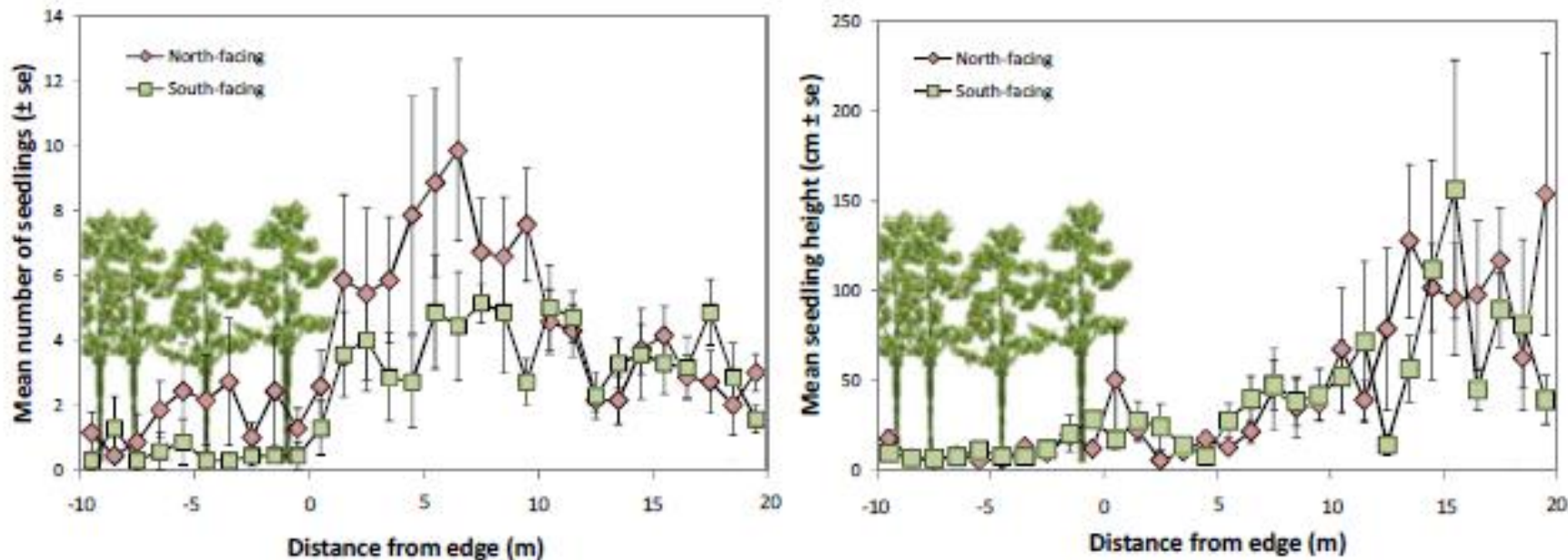

Lähde: Aaltonen 1919: Kangasmetsien luonnollisesta uudistumisesta Suomen Lapissa. Metsätieteellisen koelaitoksen julkaisu. 1: 1-319.

Luontainen uudistuminen

Spatial patterns of the number of pine seedlings per m^{-2} and their mean height (cm) along 30-m transects going from inside the forest stand, out into forest gaps. On the x -axis, 0 m denotes the forest edge. The forest edges faced either north or south.

Lähde: Axelsson et al. 2014: Belowground Competition Directs Spatial Patterns of Seedling Growth in Boreal Pine Forests in Fennoscandia. Forests.

Pienaukkokoe

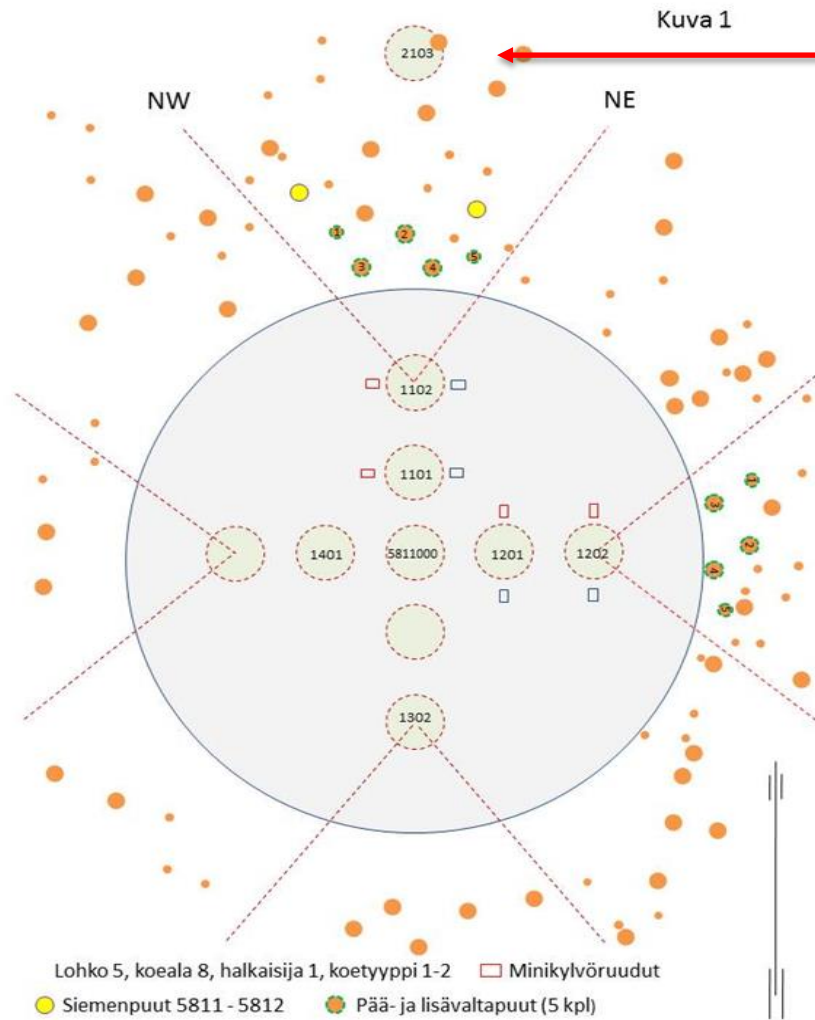
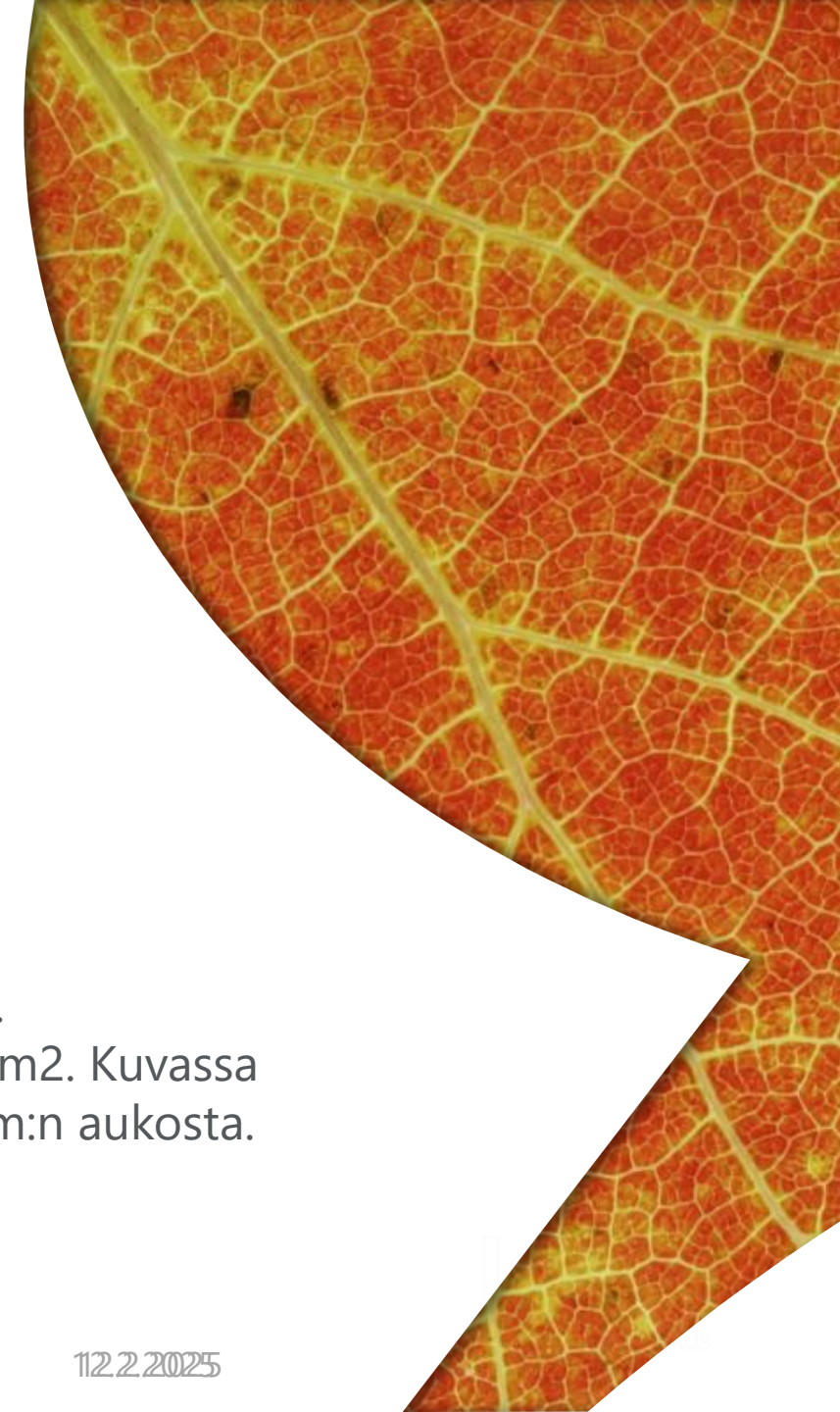
Pienaukkokokeen sijainti Rovaniemen Veneselässä.

Pienaukot kooltaan 20, 40 tai 80m (0.03, 0.13 ja 0.5 ha), tyypiltään kuivia / kuivahkoja metsiä

Pienaukkojen taimettuminen

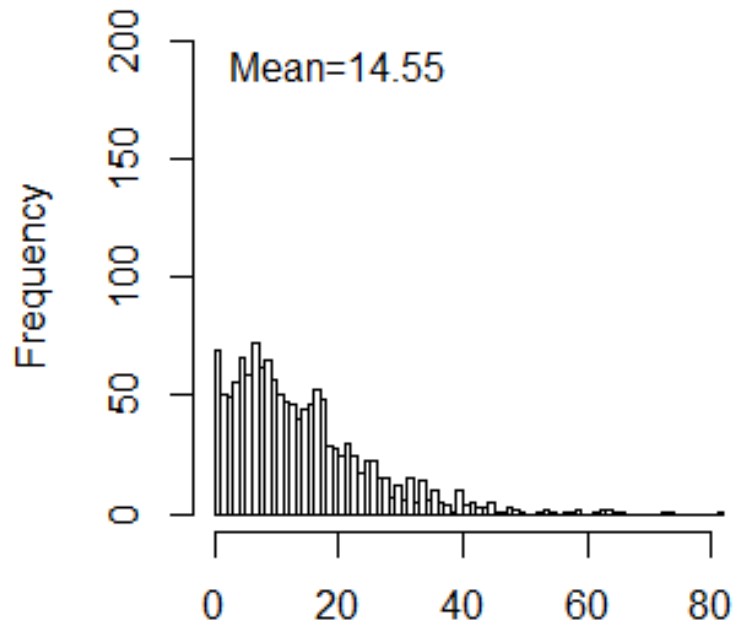
Kuva 1
"Kontrolliruutu"

Ympyräkoealat pienaukoissa.
Ympyräkoealojen koko on 5 m². Kuvassa
esimerkki halkaisijaltaan 20 m:n aukosta.

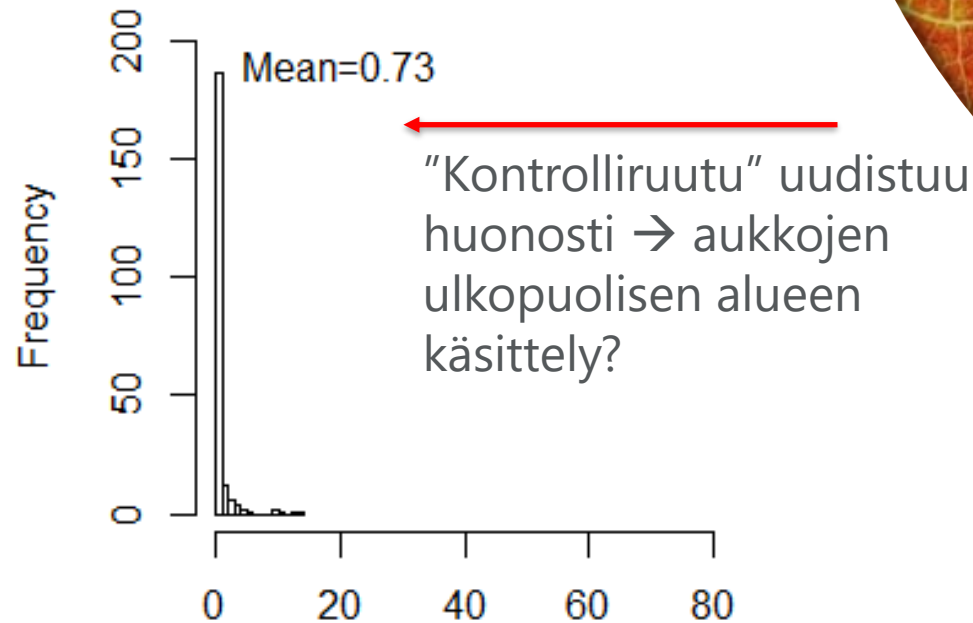
Välialueiden uudistuminen

Ympyräkoeala pienaukolla

Taimien määrä 5m² ympyräkoealalla

Ympyräkoeala "kontrollissa"

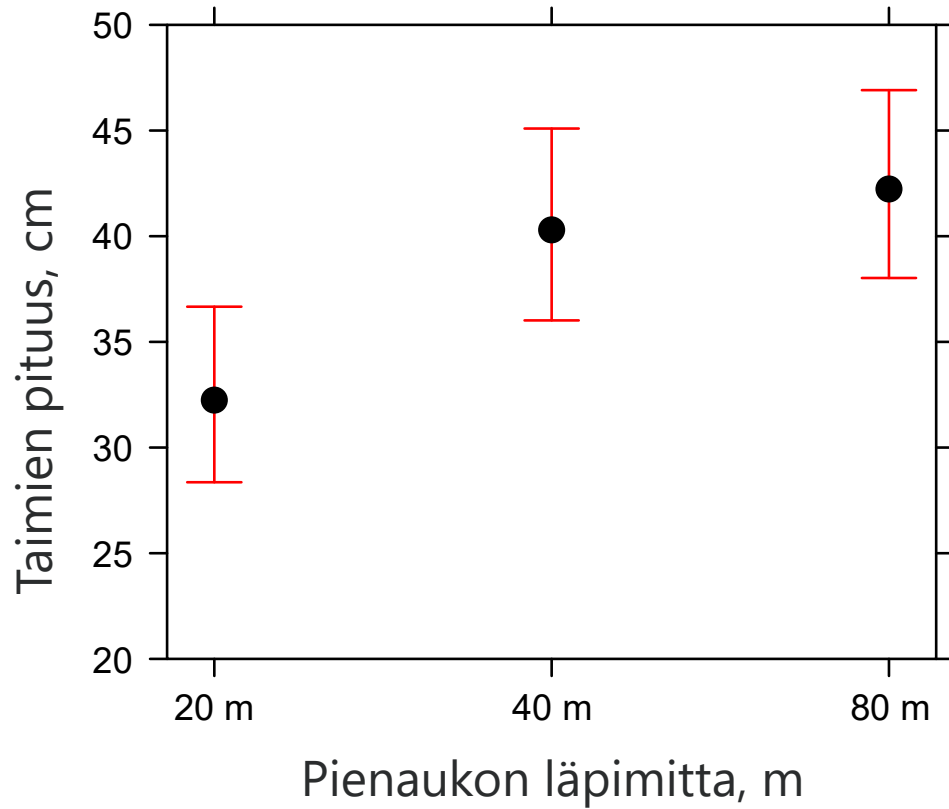

Taimien määrä 5m² ympyräkoealalla

Alustavia tuloksia pituuskasvusta (10 vuotta hakkuusta)

Pienellä aukolla reunametsän
kilpailu rajoittaa kasvua

Jatkuvapeitteisen metsänkäsittelyn haasteita

Mänty

- Tarvitsee valoa uudistuakseen
- "Kuusetuminen → vaikea saada aikaan monikerroksista männikköä (← eri-ikäiskasvatus)

Jatkuvapeitteisen metsänkäsittelyn haasteita

Photo: Pasi Rautio, Luke

200 v männikkö:
uudistuminen lähinnä
kuusen varassa

Jatkuvapeitteisen metsänkäsittelyn haasteita

Kuusi

- Juurikäävän riski → toimenpiteitä vain talvella (<0°C ja mielellään lumipeite)
- Uudistuminen ei onnistu liian tiheässä

Jatkuvapeitteisen metsänkäsittelyn haasteita

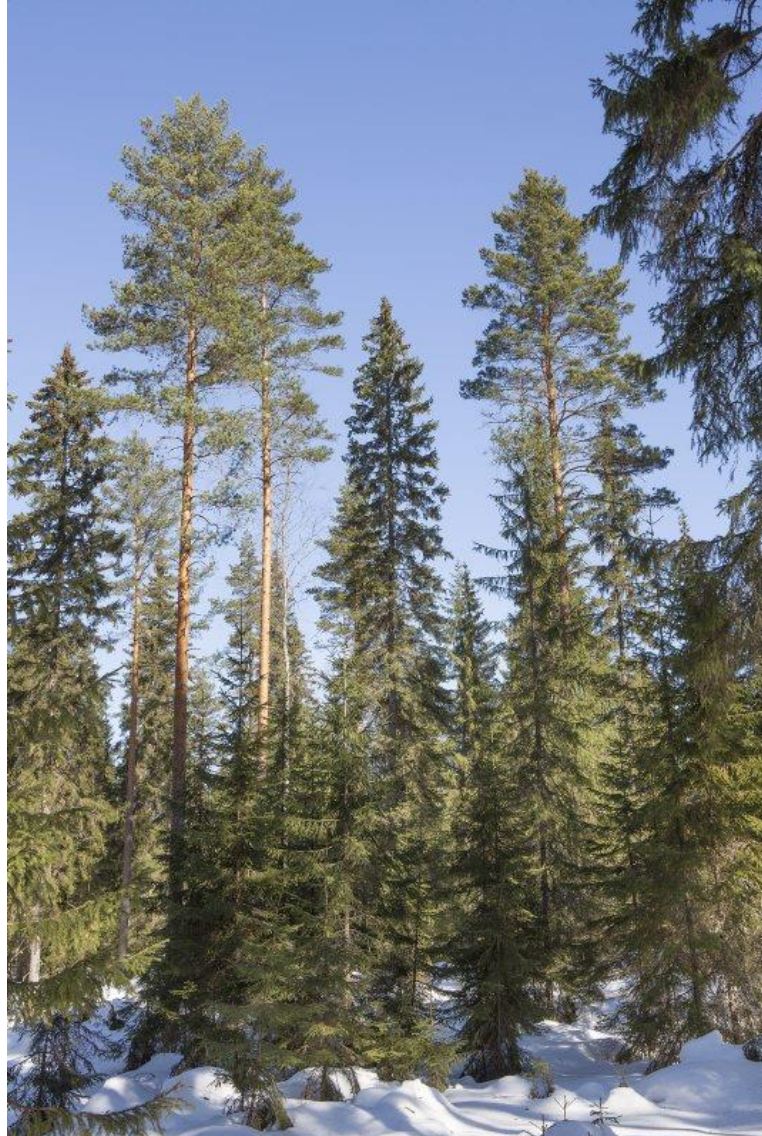
Photo: Erkki Oksanen, Luke

PPA 25m² poimintahakkuun
jälkeen: hyvin heikko
uudistuminen 30 vuodessa

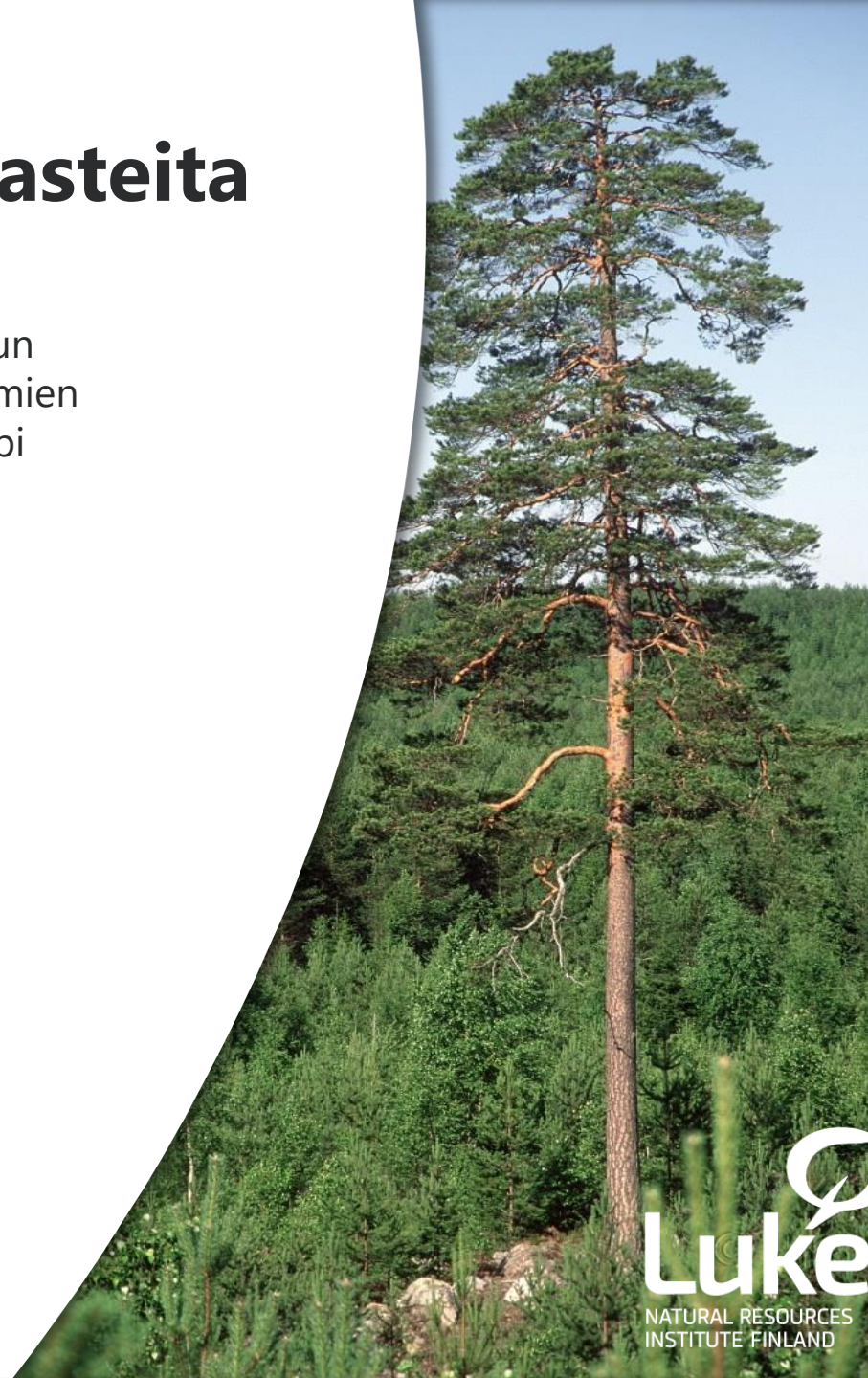

Jatkuvapeitteisen metsänkäsittelyn haasteita

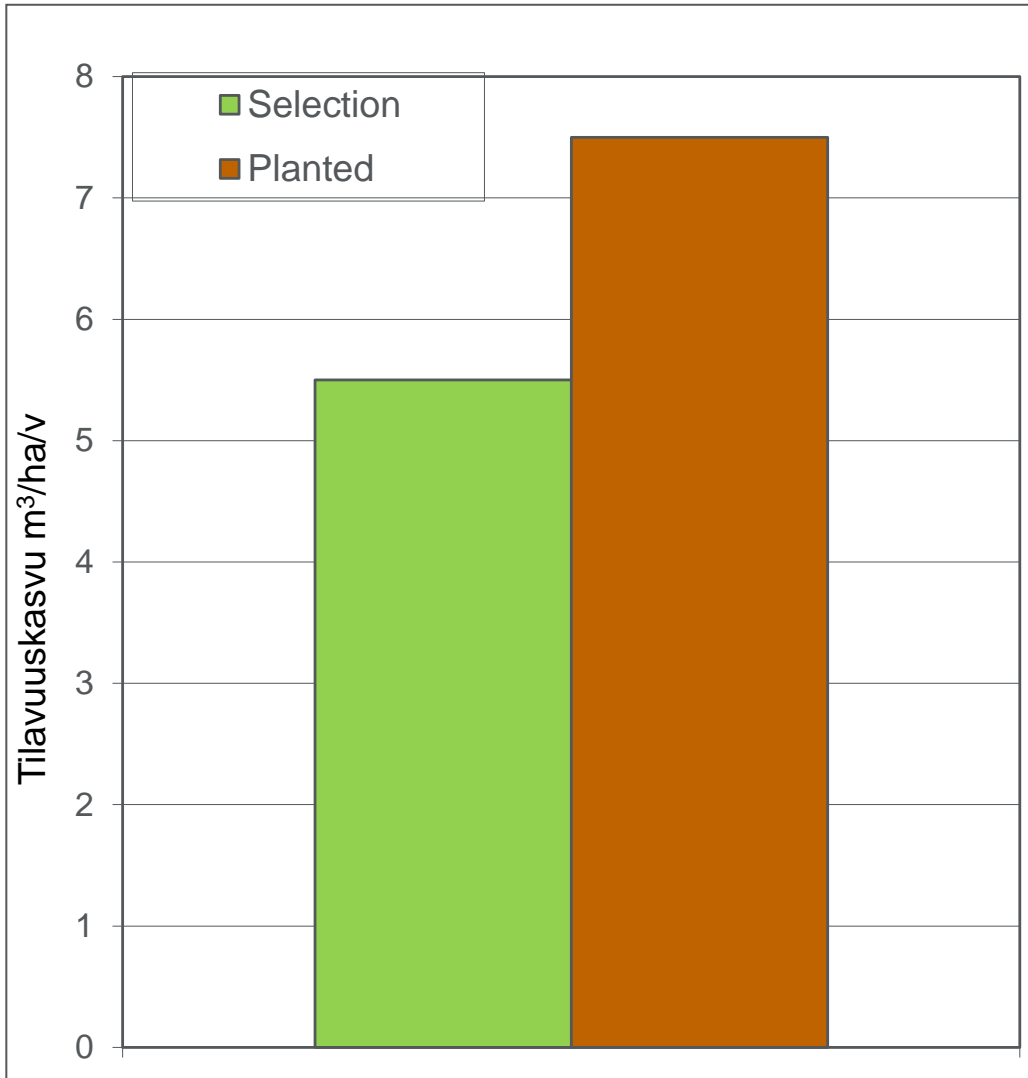

PPA <15m² poimintahakkuun
jälkeen: uudistuminen ja taimien
kasvu huomattavasti parempi

Miten sitten kannattavuus?

ERIKA –kokeen
poimintahakkuukuusikon kasvu
30 vuodessa (2-3 poimintaa)
Verrokki: metsänhoidon
suositusten mukaisesti hoidettu
istutuskuusikko

Miten sitten kannattavuus?

Voi silti olla taloudellisesti kannattavampaa:

- Kivennäismailla: sitä kannattavampaa, mitä vaihtelevampi on puuston rakenne, mitä korkeampaa korkokantaa laskelmassa käytetään, mitä korkeammat ovat metsän uudistamiskustannukset ja mitä huonommat ovat kasvuolosuhteet
- Turvemailla?

Jatkuvapeitteisen metsänkäsittelyn haasteita

7. Monimuotoisuus

Juha Siitonen ja Matti Koivula

- Metsätalouden takia taantuneet lajit vaativat useimmiten järeää elävää ja kuollutta puustoa. Näiden lajien säilymistä jatkuva kasvatus itsessään ei turvaa, vaan näiden rakennepiirteiden säilymisestä on erikseen huolehdittava luonnonhoidolla.

→ Lahopuustoa ja jättöpuita/-puuryhmiä jätettävä samoin kuin jaksollisessa metsänkasvatuksessakin

Siitonen & Koivula 2022. Monimuotoisuus. Julkaisussa: Routa, J. & Huusko-nen, S. (toim.). 2022. Jatkuvapeitteinen metsänkasvatus : Synteesiraportti. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 40/2022. Luonnonvarakeskus. Helsinki. s. 9–18.

Missä sitä sitten voisi käyttää?

Siellä missä kannattavampaa:

- Kivennäismailla: sitä kannattavampaa, mitä vaihtelevampi on puuston rakenne, mitä korkeampaa korkokantaa laskelmassa käytetään, mitä korkeammat ovat metsän uudistamiskustannukset ja mitä huonommat ovat kasvuolosuhteet

Siellä missä muut maankäytön paineet estävät jaksollisen metsänkasvatuksen:

- Poronhoitoalue, matkailukohteet, virkistyskäyttö...

Termistön kirjavuus

Monet termit tarkoittavat mahdollisesti samaa, tai pyrkivät samaan päämäärään (eri ekosysteemipalveluiden turvaaminen):

- Continuous cover forestry
- Closer-to-nature forestry
- Integrative forest management
- Regenerative forest management
- Lean forestry

Kiitokset huomiosta!

pasi.rautio@luke.fi

© Luke